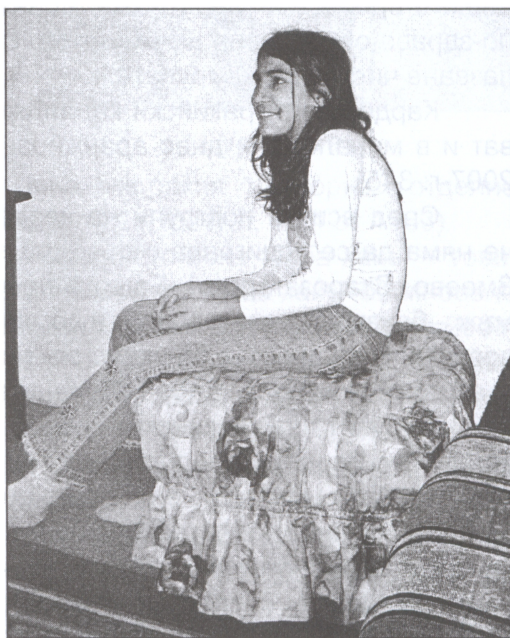


можно сключване на брак между трети братовчеди. При дасикане рома това става в Благоевградско, Видинско, Врачанско, Котленско, Монтанско и Шуменско, при някои групи на влашките цигани от Софийско и Горнооряховско. При кардарашите, отделни групи на хорохане рома, калайджиите родството е патрилинеарно (по бащина линия), което дава възможност да се сключват бракове между втори братовчеди по майчина линия (Томова 1995: 43).

Според проучвания от началото на ХХI век 60% от браковете при тракийските калайджии, 45% при кардарашите и 28% при копанарите са кръвнородствени (Томова 2005: 174). При тракийските калайджии често се женят втори братовчеди, за които се счита, че нямат силна роднинска връзка. В групата на кардарашите не е забранено и се приема за нормално да се съберат дори първи братовчеди. За тях останалите цигани/ роми казват: “При тях любов не съществува – женят се за пари, без да се харесват. Те се радват, когато се роди момиче”. Обясняват: “Чуждите не ги познаваме, искаме близки да са... богатството трябва да остане в рода”. Много е важно да се избере “момиче от техните”, да е истинска циганка, която винаги знае как да посрещне и изпрати гости, да направи „кардарашко” кафе (м., 55 г., с. Змеево, Старозагорско).

Показателен елемент за джендър отношенията в добре запазените цигански/ ромски групи е съхранената традиция „баба хакъ” /”правото на бащата”. Браковете, сключени по този начин са аранжирани. А че такъв вариант за вземане на момичето е традиция в етноса много отдавна, доказват и архивните материали. Още преди Освобождението в Самоков “В хана и кръчмата на Христо Волон, долната махала, поради близостта ѝ до циганската махала, жителите ѝ били постоянни мющерии<sup>12</sup> на кръчмата... В тази кръчма често се приключвали пазарлъците за откуп при женитба на циганските булки, а след това вино се е леяло, зурли са свирили, даарета се думкали, кючеци са се кълчели и песни са се пеели до насита” (Пейчева 1999: 37).

В Старозагорското село Коларово през 1880 г. „Нейко Колев и Стойко Петков продадоха на Иван Гюзеля дъщеря му Радка за 5 руски



Кардарашко момиче

<sup>12</sup> мющерия (от турски) – клиент, посетител